
Evropské proměny v hudební výchově

Evropské proměny v hudební výchově

Ve dnech 12.5. až 15.5.2005 se uskutečnil v kongresových prostorách UK a na její Pedagogické fakultě Evropský hudební kongres EAS (Evropská asociace učitelů hudby v Bruselu), který nesl název „Na dobrém počátku všechno záleží“ (J.A.Komenský). K realizaci této celoevropské vědecko pedagogické a společenské události byla určena Praha již v roce 2001. Přípravný tým tvořili odborníci z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, Konzervatoře a Ladičské školy Jana Deyla v Praze, Jazykového studia Rolino v Praze, Týnské školy Collegium Marianum v Praze, doktoranti z katedry hudební výchovy PedF UK a řada učitelů z pražských škol. Kongres byl zaměřen v duchu pedagogického odkazu J. A. Komenského i tradic českých kantorů na hudební výchovu dětí v předškolním a mladším školním věku. Vytvořil evropskou platformu nových podnětů, názorů a zkušenosti domácích a zahraničních pedagogů. Do Prahy přijelo přibližně 200 našich a zahraničních vědců, učitelů, pracovníků v hudebním školství, v hudební kultuře, politických pracovníků a studentů. Bylo zastoupeno 22 zemí. Příspěvky směřovaly do vyhlášených tematických oblastí: 1. společenský význam hudební výchovy, 2. hudební činnosti v mateřských školách a v základních školách, 3. diagnostika a rozvoj hudebního talentu, 4. profesionální příprava pedagogů pro práci v předškolních zařízeních a v základních školách, 5. hudebně pedagogické náměty pro spolupráci mezi školou a rodinou, 6. zajímavé zkušenosti ze školských systémů v zemích EU a 7. prezentace materiálů pro hudební výchovu. Doplnkový program kongresu tvořily workshopy hudebně tvořivých činností, výstavy hudebních publikací, učebních pomůcek a různých didaktických materiálů, hospitace v pražských školách, koncerty a exkurze po kulturních a historických památkách Prahy.

Kongres byl slavnostně zahájen ve Velké aule Karolina Univerzity Karlovy dne 12.5.2005 za přítomnosti vedoucích představitelů světové organizace ISME, několika evropských hudebních svazů, Parlamentu EU, MŠMTv ČR, České hudební společnosti a Univerzity Karlovy v Praze. Na úvod zazněly zdravice předsedkyně České hudební společnosti paní **Míly Smetáčkové** (Praha), prezidentky ISME **Liane Hentschke** (Rio Grande do Sul, Brazil) a prezidenta EAS **Josefa Scheideggera** (Luzern), které zdůrazňovaly význam hudby v životě dnešního dítěte a podtrhly i etický význam konference. Filozofický smysl udělil pak kongresu proděkan Pedagogické fakulty UK v Praze Zdeněk Helus, který ukázal, jak hudba umožňuje člověku vnímat a prožívat důležité hodnoty pro život. Jsou to prožitky dobra, krásy, pravdy, řádu a sdílení člověka s člověkem. Slavnostní atmosféra byla následně ještě umocněna vynikajícím uměleckým výkonem pěveckého sboru Bambini di Praga a následnou recepcí. K jednotlivým tematickým okruhům zaznělo velké množství připravených příspěvků, workshopů a besed. Jejich myšlenkové bohatství by mělo vytvořit sborník v angličtině a obohatit evropské hudební pedagogiky. Zřetelně se projevilo, že česká hudební pedagogika má v Evropě vysokou autoritu a zvláště Univerzita Karlova v Praze se svými hudebními osobnostmi z katedry hudební výchovy- jako např. František Sedlák, Jaroslav Herden nebo Ivan Poledňák. Na kongresu zazněla ostře i kritika. Řádná hudební výchova má v naší společnosti trhliny. Mnohdy dochází dokonce i ke skrytým formám její „likvidace“. Na toto téma byla zaměřena mezinárodní beseda pod vedením **Ireny Medňanské** (Prešov). Aktivně v ní vystoupili **Ivan Poledňák** (Olomouc), **Renate Heinisch** (Baden-Württemberg), **Daniel Šimčík** (Prešov) a **Gabriela Konkol** (Gdaňsk). Beseda odhalila radikální úpadek kontaktu dítěte se živou hudbou. Konstatovala, že materiálně a konzumně zaměřený současný život velkého počtu rodin vede k oslabování výchovné funkce rodiny a téměř eliminuje tzv. rodinného muzicírování. U dětí zaznamenáváme citový deficit a v jejich kulturním vývoji skutečnou bídu. Velká odpovědnost dnes bohužel přechází do mateřských a základních škol, které ale nemohou kvalitně suplovat rodinu a také uspokojivě zabezpečit rozvoj hudebních schopností u celé dětské populace. Navíc je třeba odsoudit politiku úsporných opatření v nových zemích EU, které neustále redukuje právě umělecké vzdělávání. Výzkumy ukázaly, že zdravý vývoj osobnosti je možné

zabezpečit jen tehdy, když racionální a emocionální složky budou v rovnováze. Proč tedy musí kulturní pracovníci a učitelé hudby na všech školských stupních, včetně škol vysokých stále bojovat proti otevřeným nebo skrytým formám likvidace hudebnosti ve školství (například proti slučování předmětů hudební a výtvarné výchovy)? A rovněž i naše vysoké školy, které připravují budoucí učitele dětí v předškolním nebo mladším školním věku mají ve své práci rezervy, především v dotaci hodin pro utváření praktických hudebních dovedností. Bez kvalitního zpěvu učitele nebo jeho hry na hudební nástroj není možné v budoucnu očekávat kvalitní hudební výuku dětí. Tyto myšlenky jednoznačně potvrdili také studenti z 22 zemí při svém samostatném kongresovém vystoupení, které se stalo základem jejich komuniké. Tvůrci nových studijních programů nemohou podřizovat vzdělávací cíle ekonomickým faktorům! Je snad ekonomický deficit ve společnosti závažnější než kulturní? Tuto problematiku doplnily zajímavé výsledky výzkumů z prostředí základních nebo vysokých škol a velmi pěkné metodické inspirace pro spolupráci mezi školami. Zazněly v podání například **Marijany Kokanovic** (Noví Sad), **Liz McCoulough** (Northumbria), **Nopi Telemachou** (Cyprus), **Birgit Jank** (Potsdam), **Rineke Smilde** (Holandsko), **Nesrin Kalyoncu** (Turecko) a mnoha dalších.

Důležité pro budoucnost jsou závěry z pražského kongresu, které prezentovali prezidenti evropských hudebních a kulturních svazů. Připojili se k němu také členové prezidia a generálního sekretariátu světové hudební organizace v čele s prezidentkou Liane Hentschk. Společně zdůraznili, že evropský integrační proces dnes nutně potřebuje kromě politiky a ekonomiky kvalitní kulturní výchovu dětí a mládeže. Tento proces sjednocuje hospodářské a politické síly a kulturu profiluje jako mozaiku nejrůznějších regionálních a národních tradic, které vítají i rostoucí uvědomění vlastních hodnot a specifík. Bohatství evropského celku totiž spočívá v umělecké a kulturní rozličnosti. Pražský kongres přinesl informace o činnostech hudebních a hudebně pedagogických organizací v regionálním, v republikovém i v mezinárodním smyslu. Společným zájmem všech je společensky posilovat význam hudební výchovy ve školách, rodinách a zkvalitňovat systém vzdělávání budoucích učitelů hudby na vysokých školách v Evropě. Představitelé specifikovali i formy podpory projektům, které flexibilně vznikají mezi řešiteli v různých zemích. Obsahovou náplní příštích evropských kongresů bude zkvalitňovat mezinárodní výzkum a mezinárodní spolupráce v oblastech, které vytyčil pražský kongres. V průběhu kongresu bylo zvoleno nové prezidium EAS v čele s prezidentem Franzem Niermannem, profesorem vídeňské univerzity. Významným aktem byl podpis smlouvy o spolupráci mezi evropskou organizací EAS a světovou organizací ISME dne 14.5.2005.

Pražský hudební kongres EAS a Evropské studentské fórum na Pedagogické fakultě UK v Praze se staly významnými událostmi v rozvoji mezinárodní spolupráce hudebních vědců, učitelů a studentů. Poděkování za významnou pomoc a podporu náleží především Grantové agentuře Univerzity Karlovy v Praze, Mezinárodnímu višegradskému fondu v Bratislavě, EAS v Bruselu, Rakouskému kulturnímu fóru v Praze, Ministerstvu školství mládeže a tělovýchovy v Praze, Jazykovému studiu Rolino v Praze a mnoha dalším firmám, uměleckým souborům, školám i Českému rozhlasu. Podporu neposkytl Fond rozvoje vysokých škol ČR v Praze.

doc. PaedDr. Miloš KODEJŠKA, CSc.

předseda mezinárodního přípravného výboru kongresu EAS